

Handläggare
Frida Jonasson
Telefon: 08-50820513**Till**
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2025-06-12

Skrivelse gällande hemtjänst, omsorg och boendefrågor

Svar på skrivelse från (SD)

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

En skrivelse från Emelie Wassermann och Simon Wiklund Lyons, båda (SD), inkom till Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd i mars 2025, med frågor om hemtjänst, assistansvård, miljövänliga produkter och boendefrågor.

Stadsdelsförvaltningen svarar bland annat att färre uppföljningar av hemtjänstären den under 2024 berodde på prioriteringar kring budgetåtgärder och fokus på ärenden med större insatsbehov. När det gäller omfattande assistansvård betonar stadsdelsförvaltningen att bedömningarna sker rättssäkert och att personlig assistans är en relativt kostnadseffektiv stödform.

Miljövänligare alternativ används med beaktande av både kostnadseffektivitet och smittskydd.

En kartläggning av boendet Drivhusvägen visar att cirka 27 procent av de boende har en planerad personalkontakt en gång i veckan, men att ytterligare kontakter kan ske spontant eller genom aktiviteter i gemensamhetslokalen.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund

En skrivelse gällande hemtjänst, omsorg och boendefrågor inkom vid Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd den 20 mars 2025 från Emelie Wassermann (SD) och Simon Wiklund Lyons (SD) till stadsdelsförvaltningen. Skrivelsen ska besvaras vid stadsdelsnämnden i juni 2025.

Ärendet

I skrivelsen uppges att stadsdelsförvaltningen har redovisat statistik för föregående år, bland annat avseende uppföljning inom hemtjänsten samt resursfördelning i assistansvården. Med anledning av denna redovisning ställs frågor.

Frågorna som ställs är:

1. Varför får så få personer med hemtjänst uppföljning inom ett år från beslut?
2. Vissa individer har ett väldigt högt behov av assistansvård, flera har 500–1000+ timmar assistansvård/mån (motsvarar 3–6 mnkr/år). Har förvaltningen utrett möjligheten till mer resurseffektiv eller samordnad vård?
3. Förvaltningen har tittat på miljövänligare engångshandskar och tvättbara skydd: hur bedöms kostnader och smittorisk jämfört med engångsprodukter?
4. På boendet Drivhusvägen måste boende träffa personal minst 1 gång/vecka. Hur stor andel har endast en träff/vecka? Hur länge stannar de boende i snitt?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelning funktionsnedsättning, socialpsykiatri, äldreomsorg.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen har tagit del av frågorna i skrivelsen och besvarar dem nedan.

1. Varför får så få personer med hemtjänst uppföljning inom ett år från beslut?

Under 2023 genomförde stadsdelsförvaltningen flest kvalitetsuppföljningar av alla förvaltningar inom staden. Den genomförde då 708 uppföljningar. Att inte alla personer med hemtjänst får en uppföljning inom ett år från beslut beror på förändrade prioriteringar i verksamheten under 2024. Fokus har under året lagts på budgetåtgärder, såsom uppföljning av beslut vid utskrivning från slutenvården och uppföljning av hemtjänstären den med insatser över 15 timmar per månad.

För ärenden med mindre omfattning, det vill säga 0–15 timmars hemtjänst per månad, förlängdes beslutstiden till två år under 2024 för att skapa utrymme för dessa prioriteringar. Det innebär att kvalitetsuppföljning inte alltid sker inom ett år för dessa ärenden. Uppföljning och nyprövning av den enskildes behov sker alltid i samband med att beslutet löper ut. Vid årsbeslut eller kortare beslutstid får den enskilde därmed en uppföljning inom ett år.

Stadsdelsförvaltningen planerar ett omtag för att förbättra resultatet av kvalitetsuppföljningarna under året. Fram till dagens datum har 200 kvalitetsuppföljningar genomförts under årets första tertial, vilket innebär en tredjeplats i staden sett till antal genomförda uppföljningar.

2. Vissa individer har ett väldigt högt behov av assistansvård, flera har 500–1000+ timmar assistansvård/mån (motsvarar 3–6 mnkr/år). Har förvaltningen utrett möjligheten till mer resurseffektiv eller samordnad vård?

Stadsdelsförvaltningen arbetar alltid för att utreda ansökningar om assistans på ett så rättssäkert och kostnadseffektivt som möjligt. Varje biståndsbedömning görs noggrant och i enlighet med gällande lagstiftning. När en person bedöms ha rätt till personlig assistans enligt *lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)* och behovet av grundläggande hjälp överstiger 20 timmar per vecka, anmäler stadsdelsförvaltningen alltid ärendet till Försäkringskassan, som enligt lag ansvarar för sådana insatser.

Det är också viktigt att förtydliga att nämnden ansvarar för omsorg och egenvård, inte för vård i medicinsk bemärkelse. Personlig assistans är i sig en förhållandevis kostnadseffektiv insats jämfört med andra stödformer såsom hemtjänst.

För att säkerställa en korrekt och likvärdig bedömning av insatserna finns en särskild arbetsgrupp inom stadsdelsförvaltningen. Denna grupp består av medarbetare med särskild kompetens inom personlig assistans och har etablerats eftersom ärendena ofta är komplexa och långvariga samt inte sällan leder till rättslig prövning.

3. Förvaltningen har tittat på miljövänligare engångshandskar och tvättbara skydd: hur bedöms kostnader och smittorisk jämfört med engångsprodukter?

Nitrilhandskar är tillverkade av syntetiskt gummi och är fria från latexproteiner, vilket minskar risken för allergiska reaktioner hos personalen. De är mer punkteringsbeständiga än latexhandskar och erbjuder därmed ett bättre skydd mot smittämnen. Även om nitrilhandskar generellt är något dyrare än latexhandskar, anses de vara ett kostnadseffektivt alternativ på grund av deras hållbarhet och minskade hälsorisker för personalen. När det gäller engångshandskar strävar verksamheterna även efter att minska användningen genom utbildning, hygienobservationer och korrekt användning.

Tvättbara hygienunderlägg har en lång hållbarhet och kan vara mer ekonomiskt fördelaktiga än engångsunderlägg. För att säkerställa att smittskyddet upprätthålls krävs att dessa underlägg tvättas enligt fastställda rutiner, vilket är i linje med rekommendationer för att eliminera smittämnen. Det är viktigt att följa dessa rutiner för att minimera risken för smittspridning. Flergångsunderlägg förskrivs

individuellt till de patienter som har behov, vilket minskar risken för felanvändning och överutnyttjande.

4. På boendet Drivhusvägen måste boende träffa personal minst 1 gång/vecka. Hur stor andel har endast en träff/vecka? Hur länge stannar de boende i snitt?

Vid genomgång av genomförandeplanerna för boendet Drivhusvägen framkommer att 4 av 15 boende har planerat personalkontakt en gång per vecka. Detta motsvarar cirka 27 procent av de boende. Det är viktigt att notera att för 2 av dessa 4 personer finns även planerade aktiviteter i gemensamhetslokalen en eller två gånger per vecka för att bryta social isolering eller för social träning. Därutöver framkommer i planeringen för 3 av dessa 4 personer att de själva kan ta initiativ till ytterligare kontakt med personal vid behov.

Journalgranskningen visar att antalet faktiska kontakter kan variera mellan månaderna, och att vissa perioder innebär fler än ett personligt möte med boendestödjare per vecka. Endast en beställning anger uttryckligen ett minimiantal på ett besök i veckan.

Det finns i dagsläget ingen sammanställd statistik över genomsnittlig vistelsetid på boendet Drivhusvägen. Utifrån tillgängliga uppgifter om inflyttningsår för nuvarande boende ses en stor variation, från boende som bott sedan 2005 till inflyttningar som skett så sent som april 2025. Denna spridning visar att vistelsetiderna är mycket varierande och kan sträcka sig över flera år. För närvarande pågår en ansökan för en boende att gå vidare till en träningslägenhet.

Jämställdhetsanalys

Beslut och prioriteringar inom hemtjänst, assistans och äldreboende påverkar kvinnor och män olika. Majoriteten av äldre omsorgstagare är kvinnor, ofta med lägre hemtjänstvolym, vilket gör att förändringar i uppföljningsrutiner kan slå hårdare mot kvinnor. Minskad uppföljning riskerar att osynliggöra kvinnors särskilda behov av anpassat stöd och riskerar därmed att förstärka redan existerande ojämlikheter i omsorgen.

Inom assistansverksamheten kan högre omfattning av insatser kopplas till mansdominerade grupper, vilket innebär att resurser i vissa fall i högre grad kanaliseras dit, medan kvinnor med mindre omfattande behov riskerar att prioriteras lägre. Detta kan skapa obalanser i tillgång till rätt stöd och service.

För personalen, där kvinnor är i stor majoritet, innebär valet av nitrilhandskar en viktig förbättring av arbetsmiljön. Nitrilhandskar minskar risken för allergier och ger ett bättre skydd mot smittämnen, vilket stärker kvinnors hälsa och trygghet i arbetet. Övergång till hållbara hygienunderlägg innebär också en

arbetsmiljöförbättring som främst gynnar kvinnodominerade yrkesgrupper inom vård och omsorg.

Tillgänglighet

Personer med funktionsnedsättning påverkas särskilt av förändringar i uppföljning och assistansbedömningar. Om uppföljning sker mer sällan riskerar individens rättigheter att tillgodoses i lägre utsträckning, särskilt för personer med mindre omfattande insatser. Vid omfattande assistansbehov är det avgörande att bedömningarna är rättvisa och tar hänsyn till individuella behov. Bristande kontinuitet i stödet kan påverka möjligheten till självständighet och delaktighet. För personal inom funktionshinderområdet, där arbetsmiljö och smittskydd är centrala, innebär användning av nitrilhandskar och hållbara skydd en viktig förbättring för att möjliggöra en trygg och tillgänglig vårdmiljö för både brukare och personal.

Äldreperspektiv

Äldre personer, särskilt kvinnor, är överrepresenterade bland hemtjänsttagare och boende på särskilda boenden. Att färre får uppföljning inom ett år innebär en risk för att äldres förändrade behov inte fångas upp i tid, vilket kan leda till sämre livskvalitet och ökad otrygghet. För äldre med mindre omfattande hemtjänstinsatser, som ofta är kvinnor, kan utebliven uppföljning innebära att mindre, men viktiga, stödinsatser inte anpassas efter förändrade förutsättningar. Tillgång till personlig assistans och boendeformer måste vara anpassad till äldres ökade behov av kontinuitet, trygghet och individanpassad service. Förbättrad arbetsmiljö för personal genom exempelvis bättre skyddsutrustning bidrar också indirekt till en tryggare omsorg för äldre.

Förvaltningens förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Leif Kananen
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Bilaga

Skrivelse gällande hemtjänst, omsorg och boendefrågor

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2025-05-26
Leif Kananen, Avdelningschef	2025-05-26